

Daha Yeşil Şehirler Dünyayı Kurtarır

Uzm. Dr. Sinan İbiş
Medikal Turizm Demeği
Başkanı

sinanibis@flavius.com.tr

2050 yılına kadar dünya nüfusunun yaklaşık %70'inin kentsel alanlarda yaşıyor olacağı hesaplanmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerdeki şehirler önemli zorluklarla karşı karşıyadır. Bu zorluklara çözümler üreterek, yaşanabilir ve sürdürülebilir yeşil şehirler oluşturmak hükümetlerin ana politikası olmalıdır. Türkiye'de ise nüfusun yüzde 93,2'si il ve ilçe merkezlerinde ikamet ederken, belde ve köylerde yaşayan nüfusun oranı yüzde 6,8 olarak belirlenmiştir. Bu dramatik durum ülkemizde yeşil mutabakata yönelik politikaların ivedilikle planlanmasını ve

uygulamalara kazandırılmasını zorunlu kılmaktadır.

Şehirler, dünyadaki 7,5 milyar insanın yarısına ev sahipliği yapmaktadır ve küresel ekonomik çıktının yaklaşık dörtte üçüne katkıda bulunmaktadır. Demografik değerlendirmelere göre 2050 yılına kadar şehirlerde üç milyar insanın daha yaşayacağı ve dünya nüfusunun kentsel payının üçte ikiye çıkacağı tahmin edilmektedir. Yine de, dünyanın dört bir yanındaki şehirler ve kentsel alanlar büyük sosyal ve ekolojik zorluklarla karşı karşıyadır. Bu

Sürdürülebilir kentsel gelişmeyi sürdürmek için var olan birçok zorlukla birlikte; valiler, belediye başkanları ve belediye liderlerinin arazi ve kaynaklarını zorlamadan iş yaratma ve refahı arttırabilecekleri yenilikçi yollar geliştirmelerine ivedilikle ihtiyaç vardır.

kısıtlamaları, doğal afetler ve iklim değişikliğinden kaynaklanan yoğunlaşma riskleri gelmektedir.

Bölge Odaklı Yenilikçi Çözümler Şart

Sürdürülebilir kentsel gelişmeyi sürdürmek için var olan birçok zorlukla birlikte; valiler, belediye başkanları ve belediye liderlerinin arazi ve kaynaklarını zorlamadan iş yaratma ve refahı arttırabilecekleri yenilikçi yollar geliştirmelerine ivedilikle ihtiyaç vardır. Şehirlerin bu zorlukların üstesinden gelebilmesi için bölgelerine has, entegre çevre yönetimi politikalarının hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Daha yeşil şehirler olarak kentsel gelişimi tasarlama, inşa etme ve yönetme sürecini geliştirme konusunda; bölgesel olarak kamu aktörleri, özel sektör (büyük piyasa oyuncularından küçük ve orta ölçekli işletmelere kadar), özel vakıflar ve

kamusal destek kuruluşları, akademik kurumlar (araştırma, geliştirme, yenilik ve yayım), sivil toplum kuruluşları ve medya kuruluşlarının el ele vererek birlikte çalışmasına ihtiyaç vardır. Yerel otoritelerin bölgelerine has yeşilden zengin yaşam ve üretime yönelik yerel kalkınmanın zorluklarını ele alarak bölgesel

ekolojik zorlukların başında kirlilik, yoksulluk, işsizlik, yetersiz barınma, gıda kıtlığı ve 1 milyardan fazla gecekondü sakini için temel hizmetlerin eksikliği, temel altyapı eksikliğinden kaynaklanan üretkenlik

eylem planlarını tespit etmeleri ve uygulamaları kaçınılmazdır.

Daha zengin yeşil çevrelerde kent kültürlerinin inşa edilmesinde; kentsel gelişim ve değişimlerin sürdürülebilir olması, kentsel enerji ihtiyacı ve kaynak kullanımının yeşil çevre ile uyumlu olması, kentsel yapı yoğunlukları ve yapılaşma

Avrupa Birliği Yeşil Mutabakat Anlaşması iklim ve çevresel zorlukları tüm politika alanlarında fırsatlara dönüştürerek, Avrupa Birliği'ne geçişi herkes için adil ve kapsayıcı hale getirerek AB ekonomisini sürdürülebilir kılmak için bir yol haritası oluşturmuştur.

ile bu yapıların enerji ihtiyaçlarının yeşil enerji kaynaklı olması, kentsel hareketliliğin enerji tüketimini artırmayacak bir sürdürülebilirlikte olması, kentsel havanın solunum sağlığını riske etmemesi ve ilerleyici bir temizlik trendi göstermesi, kentsel alt yapının işleyişinde geri dönüşümün maksimum seviyede korunabilmesi ve enerji kullanımının düşük olması ile yeşil enerjiden faydalanılması, ulusal ve bölgesel bilinçlenme ile atık yönetim sistemlerinde geri kazanımın teşvik edilmesi ile denetlenebilmesine yönelik entegre sistemler kurulması, ekonomi çarkının sürdürülebilir olarak döndürülmesine yönelik yeşil ticaret payının genel ticaret ürünleri ve hizmetleri ile iş birliklerinde artırılmasına yönelik stratejik planlamalar yapılması, güçlendirilebilir yeşil çevre yönetiminde sivil toplum kuruluşları ile halkın katılımının güçlendirileceği iş birliklerinin oluşturulması, su başta olmak üzere atık kaynakların değerlendirilerek tekrar kullanılabilirliğinin sağlanması, istihdamda yeşil üretim politikalarının uygulanabilir kılınması ve yapılabilecek tüm çevrecilik adımlarının ekonomik çekici-

Yaşam, hizmet ve üretim alanlarında kaynak verimliliği için yeni üretim ve tüketim modellerinin yanı sıra hava, su ve toprak kirliliğini azaltmak üzere harekete geçmeyi teşvik etmek şarttır.

likte değerlendirilmesi gibi başlıklar son derece önemlidir.

Dirençli ve Sürdürülebilir Şehirlere Giden Yolu Açmak Kaçınılmaz

Yaşam, hizmet ve üretim alanlarında kaynak verimliliği için yeni üretim ve tüketim modellerinin yanı sıra hava, su ve toprak kirliliğini

Döngüsel Ekonomi Planı küresel rekabet edebilirliği artırmak, sürdürülebilir ekonomik büyümeyi teşvik etmek ve yeni istihdam kapasiteleri yaratmak amacıyla kabul edilmiştir.

azaltmak üzere harekete geçmeyi teşvik etmek şarttır. Sürdürülebilir ve şeffaf bir şekilde kaynak yönetimini teşvik ederek, gelişmekte olan ekonomilerdeki insanlar yalnızca sürdürülebilir kalkınma uygulamaları oluşturma ve uygulama fırsatına sahip olmakla kalmaz, aynı zamanda bunları iş faaliyetlerine de dahil etme fırsatına da sahip olabilirler. İstihdam yaratma yoluyla insanlar yerel ekonomiye entegre olurlar ve

toplumun geniş kesimlerinin kaynak dostu bir refah oluşturmaya olanak tanır.

AB Yeşil Mutabakat Anlaşması sürdürülebilir ekonomiler için yol haritası oluşturmaktadır

Avrupa Birliği Yeşil Mutabakat Anlaşması iklim ve çevresel zorlukları tüm politika alanlarında fırsatlara dönüştürerek, Avrupa Birliği'ne geçişi herkes için adil ve kapsayıcı hale getirerek AB ekonomisini sürdürülebilir kılmak için bir yol haritası oluşturmuştur. Avrupa Birliği Yeşil Mutabakat Anlaşması temiz, döngüsel bir ekonomiye geçerek kaynakların verimli kullanımını artırmayı ve iklim değişikliğini durdurmayı, biyolojik çeşitlilik kaybını geri almayı ve kirliliği azaltmayı amaçlamaktadır. Ayrıca bu amaçlara yönelik olarak gerekli yatırımları, mevcut finansman araçlarını ana hatlarıyla içermektedir ve adil, kapsayıcı bir geçişin nasıl sağlanacağına da rehberlik etmektedir. Avrupa Yeşil Mutabakat Anlaşması, ekonominin tüm sektörlerini özellikle ulaşım, enerji, tarım, binalar ve çelik, çimento, bilgi iletişim tek-

nolojileri, tekstil ve kimyasallar gibi endüstrileri kapsamaktadır. Avrupa Yeşil Anlaşması temiz, döngüsel bir ekonomiye geçerek kaynakların verimli kullanımını artırmak, biyolojik çeşitliliği eski haline getirmek ve kirliliği azaltmak için de eylem planları içermektedir.

Döngüsel Ekonomi Planı

Döngüsel Ekonomi Planı küresel rekabet edebilirliği artırmak, sürdürülebilir ekonomik büyümeyi teşvik etmek ve yeni istihdam kapasiteleri yaratmak amacıyla kabul edilmiştir. Döngüsel Ekonomi Planı ürünlerin üretim ve tüketimden atık yönetimine ve ikincil ham madde pazarına kadar tüm yaşam döngüsünü kapsayan önlemleri içermektedir ve özellikle kaynak kullanımının yoğun olduğu sektörlerle odaklanmaktadır. Kaynakları mümkün olduğu kadar uzun süre, ekonomik döngüde tutmayı amaçlayan plan; elektronik ve BİT, piller ve araçlar, ambalaj, plastik, tekstil ve gıda gibi temel ürün değer zincirlerine öncelik vermektedir.

Sürdürülebilir Ürünler için Ekotasarım

Enerji ve kaynak verimliliği için bir ürünün yaşam döngüsünde çevresel etkisinin %80'e kadarını belirleyen ürün tasarımı ele alınmaktadır. Ürünleri daha dayanıklı, güvenilir, yeniden kullanılabilir, değeri yükseltilebilir, onarılabilir, bakımı kolay sağlanabilir, yenilenebilir ve geri dönüştürülebilir hale getirmek için yeni gereksinimler belirlemektedir. Bu belirteçlere ek olarak ürünlere özgü bilgi gereklilikleri ile tüketicilerin satın alma işlemlerinin çevresel etkilerinin bilinmesini de

Sürdürülebilir ürünler için ekotasarım düzenlemesinde, düzenlemeye tabi tüm ürünlerin Dijital Ürün Pasaportları olmasını ön görmektedir.

sağlamaya yöneliktir. Sürdürülebilir ürünler için ekotasarım düzenlemesinde, düzenlemeye tabi tüm ürünlerin Dijital Ürün Pasaportları olmasını ön görmektedir. Bu pasaport, ürünlerin onarılmasını veya geri dönüştürülmesini kolaylaştıracak ve tedarik zinciri boyunca önemli maddelerin izlenmesini kolaylaştıracaktır.

Tarladan Sofraya Ürün Stratejisi

Tarım, balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği ile gıda değer zincirinin 2050'de iklim açısından nötr bir birlik hedefine uygun şekilde katkıda bulunmasını sağlamak için yeni yaklaşımların ortaya koyulması şarttır. Gıda ile ilgili sistemler iklim değişikliğinin ve çevresel bozulmanın ana itici güçlerinden biri olmaya devam etmektedir. Gıdaların üretimi, işlenmesi, perakende satışı, paketlenmesi ve nakliyesi, sera gazı emisyonlarına, hava, toprak ve su kirliliğine büyük katkı sağlar ve bu zincir de biyolojik çeşitlilik üzerinde derin bir etkiye

sahiptir. Öte yandan, tüketicilerin de sürdürülebilir gıdaları seçmeleri için güvenilir kaynaklar ile bilgilendirilmeleri ve yönlendirilmeleri çok önemlidir. Bu yönlendirmeler tüketicilerin sağlıklı ve sürdürülebilir gıdaları seçmelerini kolaylaştıran elverişli bir ortamın yaratılması ile tüketicilerin sağlığına ve yaşam kalitesine fayda sağlayacak, toplum için sağlıkla ilgili maliyetleri de azaltacaktır.

2030 Yılı için Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi

Doğayı korumaya ve ekosistemlerin bozulmasını tersine çevirmeye yönelik kapsamlı, sistemik ve iddialı, bir uzun vadeli plandır. Avrupa Yeşil Mutabakatı'nda uluslararası eylemlerde sürdürülebilir kalkınma hedefleri için küresel kamu malları envanteri AB liderliğinin temel direklerinden biridir. Avrupa Yeşil Mutabakatı Avrupa ülkelerinde biyoçeşitliliğin 2030 yılına kadar iyileştirilmesi hedefiyle strateji ge-

liştirmek, mevcut mevzuatı daha etkin bir şekilde uygulamak için yeni yollar ve taahhütler, yeni önlemler ve hedefler ile yönetim mekanizmalarını önemsemektedir.

Sıfır Kirlilik için Eylem Planı

AB ülkelerinde kirliliğin önlenmesine yönelik mevcut mevzuatların uygulanmasını hızlandırmak ve olası boşlukları belirleyerek kirliliğin önlenmesine yönelik tüm AB politikalarında güncellemeyi sağlamak ana hedeflerden birisidir. Avrupa Birliği sıfır kirlilik eylem planları hava, su, toprak ve gürültü

kirliliği ile atık üretimi ve biyolojik çeşitlilik ile ilgili hedefleri içermektedir. Plan, hava, su ve toprağı hedefleyen, aynı zamanda AB atık yasalarını gözden geçiren ve üçüncü ülkelerde (diğerlerinin yanı sıra) zararlı, toksik etkileri olan ürün ve atıkların ihracatını, ithalatını kısıtlayarak AB'nin dış kirlilik ayak izini azaltan bir dizi amiral gemisi girişim ve eylemi içermektedir.

Ambalaj ve Ambalaj Atıkları ile İlgili AB Mevzuatında Revizyon Önerileri

Kullanılıp atılan ambalajlara son vermeyi, yeniden kullanımı ve geri dönüşümü artırmayı amaçlamaktadır. Başlıca üç temel amaç söz konusudur;

Ambalaj atığı oluşumunu önlemek için: miktarını azaltmak, gereksiz ambalajları kısıtlamak, yeniden kullanılabilir ve yeniden doldurulabilir ambalaj çözümlerini teşvik etmek.

Yüksek etkinlikle, "kapalı döngü" geri dönüşümü artırmak. 2030 yı-

lına kadar AB pazarındaki tüm ambalajları ekonomik olarak uygun bir şekilde geri dönüştürülebilir hale getirmek.

Ormansızlaşmayı ve Orman Bozulmasını Önlemek için Yeni Mevzuat Önerisi

Ormanlar kaynaklı ürünleri AB pazarına arz etmek veya ihraç etmek isteyen şirketler için güçlü zorunlu durum tespiti kurallarının işletilmesini öngörmektedir. Operatörler ve tüccarlar, ürünlerin hem ormansızlaştırmaya tabi olmadığını (31 Aralık 2020'den sonra ormansızlaştırmaya tabi olmayan arazilerde üretildiğini), hem de yasal olduğunu (üretim ülkesinde yürürlükte olan ilgili tüm yasalara uygun) kanıtlamak zorunda kalacaklar. Ayrıca şirketlerin tedarik ettikleri malların yetiştirildiği tarım arazileri hakkında kesin coğrafi bilgiler toplamaları gerekecek, böylece bu malların uygunluğu kontrol edilebilecektir. Buna ilave olarak orman kaynaklı ürünlerin listesi, kapsamlarına ait bilgiler, değişen ormansızlaşma modelleri gibi yeni veriler dikkate alınarak uygulamalar düzenli olarak gözden geçirilecek ve güncellenecektir.

Birincil doğal kaynaklarına olan ihtiyacı azaltmak ve ikincil hammaddeler için iyi işleyen bir pazar oluşturmak, geri dönüştürülmüş plastik kullanımını artırmak.

Bu üç seçeneğin hayata geçirilmesi tüketiciler için yeniden kullanılabilir paketleme seçeneklerini sağ-

layacak, gereksiz paketlenmeden uzaklaşarak fazla paketleme sınırlandırılacak ve doğru geri dönüşümü desteklemek için net etiketler sağlanabilecektir. Bu kazanımlar sektör için de yeni iş fırsatları yaratacak, özellikle küçük şirketler için, işlenmemiş malzeme ihtiyacını azaltacaktır.

